

BOSNA I HERCEGOVINA

***IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA
UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2018.***



URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠĆE
O AKTIVNOSTIMA UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2018. GODINU

Broj: 08-02-3-382/19

Sarajevo, travnja 2019. godine

KAZALO

Riječ glavnog revizora	5
Sažetak	6
O Uredu.....	8
Misija, uloga i mandat Ureda.....	8
Neovisnost.....	8
Mandat.....	9
Okvir revizije	9
Strateški plan razvoja Ureda za razdoblje 2014.-2020.	10
Uloga Koordinacijskog odbora	10
Strategija revizija	11
Kvaliteta i temeljne vrijednosti.....	12
Komunikacija i izvješćivanje.....	12
Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH	13
Komunikacija sa javnošću.....	14
Rezultati provedenih revizija.....	15
Financijska revizija.....	15
Revizija učinka.....	16
Realiziranje preporuka revizije	17
Metodologija revizije	19
Kontrola kvalitete revizije	19
Međunarodna suradnja.....	21
Organiziranje poslovnih procesa Ureda.....	22
Upravljanje.....	22
Upravljanje rizicima.....	22
Osoblje	23
Financiranje.....	23
Privitci	25
Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2018. godini (revizija financijske 2017. godine):	26
Privitak 2. – Pregled međunarodnih aktivnosti realiziranih u 2018. godini	28
Privitak 3. – Shematski prikaz organizacije Ureda.....	29
Privitak 4. – Struktura uposlenih u Uredu:	30
Privitak 5. – Financijsko izvješće Ureda	32

Riječ glavnog revizora

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine je, kao i svake godine, temeljem članka 6. stavak 2. Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine, izradio izvješće o svojim aktivnostima za proteklu godinu. Ove godine smo, međutim, nastojali sadržaj izvješća prilagoditi široj ciljanoj skupini čitatelja, učiniti ga čitljivijim, kako sadržajem, tako i formom.

Iza našeg Ureda je još jedna uspješno okončana godina, još jedan revizijski ciklus koji je obilježio naporan i predan rad na izvršenju zacrtanih obveza. Bez obzira koliko vanjskom oku procesi u Uredu izgledali standardni pa, ako možemo reći, i ponavljajući, i ova, 2018. godina, imala je svoje specifičnosti.

Proteklu su godinu obilježile naše redovite aktivnosti u financijskim i revizijama učinka, ali i stalna nastojanja da se profesionalno razvijamo, da slijedimo nove trendove unutar INTOSAI i EUROSAI zajednice i revizijske profesije općenito. Promjene koje nastojimo slijediti odražavaju se u revizijskom pristupu, metodologiji koju koristimo, načinu na koji zainteresiranim stranama, javnosti i građanima, prezentiramo rezultate naših revizija. I ove, kao i svake godine, nastojali smo svoje nalaze sublimirati kroz glavne nalaze i preporuke, te tako, sažeto prezentirati najistaknutije 'boljke' unutar sustava upravljanja javnim financijama i javnoj upravi koje smo identificirali kako kroz redovite financijske revizije, tako i revizije učinka.

Pored nastojanja da sve svoje revizije obavimo u zadanim rokovima, slijedeći najviše standarde naše profesije, Ured u kontinuitetu nastoji svoje rezultate pojasniti i približiti što većem broju korisnika, šireći tako krug onih koji na različite načine mogu doprinijeti unaprjeđenju upravljanja javnim novcem u institucijama Bosne i Hercegovine, te transparentnijoj, efikasnijoj i odgovornijoj javnoj upravi općenito, a sve kako bi rad Ureda osiguravao maksimalnu vrijednost i korist po građane Bosne i Hercegovine, kojima, u konačnici, sve institucije odgovaraju za svoj rad.

Pridružili smo se i aktivnostima na što skorijem pridruživanju Bosne i Hercegovine Europskoj uniji, dajući svoj doprinos kroz odgovaranje pitanja iz našeg mandata iz 32. poglavlja Uputnika EU, kao i drugih relevantnih poglavlja.

U svojim se nastojanjima naš Ured, kao uostalom i dosta drugih vrhovnih revizijskih institucija, suočava sa različitim izazovima, počevši od činjenice da smo jedina vrhovna revizijska institucija u okruženju koja nije utemeljena u ustavu države, čime bi se trebale garantirati neovisnost i pravna zaštita, pa do toga da se tek nakon 19 godina postojanja i rada Ureda počelo rješavati pitanje njegovog stalnog smještaja.

Nadamo se da će godina pred nama biti još bolja i produktivnija, da će Ured, uz osiguravanje preduvjeta za neometano funkcioniranje nastaviti obavljati svoju funkciju na profesionalan i odgovoran način, kako je to radio i dosad.

Dragan Vrankić, glavni revizor

Sažetak

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine je neovisna, profesionalna i nepolitična institucija uspostavljena s ciljem promoviranja transparentnog i odgovornog upravljanja javnim resursima putem obavljanja revizija koje se temelje na načelima efikasnosti, efektivnosti, ekonomičnosti i vladavini prava. Ured je neovisan i ne podliježe upravljanju ili kontroli bilo koje druge osobe ili institucije. Mandat za reviziju i okvir revizija koje provodi definirani su Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine. Svoj razvoj Ured temelji na ciljevima utvrđenim u Strateškom planu razvoja Ureda za reviziju za razdoblje 2014.-2020.

Ured je, u 2018. godini, izvršio financijsku reviziju za 2017. godinu u 74 institucije. Od toga, Ured je za njih četiri dao mišljenja s rezervom i skretanjem pozornosti - pri čemu je jedna institucija dobila mišljenje s rezervom na usklađenost sa zakonima i propisima, dvije institucije na financijska izvješća, jedna institucija i na usklađenost i na financijske izvještaje - 56 pozitivnih mišljenja uz skretanje pozornosti, te 13 čisto pozitivnih mišljenja. U jednom slučaju, uslijed ograničenosti opsega revizije, Ured se suzdržao od davanja mišljenja. Tijekom 2018. godine objavljeno je pet izvješća revizije učinka. Pored toga, Ured je proveo i reviziju izvršenja proračuna institucija BiH za 2017. godinu, te izradio i mjerodavnim institucijama dostavio godišnje izvješće o glavnim nalazima i preporukama.

U cilju unaprjeđenja poslovanja institucija BiH, a sukladno temeljnim načelima revizije javnog sektora, Ured posebnu pozornost poklanja realiziranju ranijih preporuka (follow-up) i izvješćivanju o realizaciji preporuka revizije.

U svakom pojedinačnom izvješću o financijskoj reviziji te izvješću o reviziji izvršenja proračuna, posebna poglavlja posvećuju se realiziranju preporuka iz prethodne godine. Posljednjom analizom stupnja realiziranja preporuka konstatirano je kako je oko 60% preporuka realizirano ili je njihovo realiziranje u tijeku. Može se konstatirati kako se uglavnom realiziraju preporuke za čije realiziranje je nužno djelovanje same institucije kojoj je preporuka i dana. Za preporuke za čiju realizaciju je nužno djelovanje ili koordinacija više institucija poduzimaju se određene aktivnosti, koje još uvijek nisu provedene u mjeri dostatnoj da se preporuke smatraju realiziranim.

U reviziji učinka se realiziranje preporuka prati kroz zasebna izvješća o praćenju realiziranja preporuka. Polovica danih preporuka je djelomično ili u potpunosti realizirana čime su stvorene pretpostavke ili ostvarena određena poboljšanja u revidiranim oblastima. Za drugu polovicu preporuka, aktivnosti na njihovoj realizaciji su uglavnom u početnoj fazi realizacije, od čega za manji broj preporuka još uvijek nisu poduzete nikakve aktivnosti na njihovoj realizaciji.

Ured za reviziju na svojoj internetskoj stranici održava i redovito ažurira Registar preporuka danih kroz revizije koje je obavio, a koji sadrže i status realiziranja za svaku pojedinačnu preporuku.

U Bosni i Hercegovini, Ured sa ostalim revizijskim institucijama javnog sektora u BiH surađuje kroz Koordinacijski odbor vrhovnih institucija za reviziju, dok se saradnja na međunarodnoj razini uglavnom ostvaruje putem članstava u Međunarodnoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI), Evropskoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (EUROSAI), te Mrežu vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU i Evropskog revizorskog suda.

U 2018. godini učinjeni su dodatni naponi na izmjenama unutarne organizacije Ureda u cilju dodatne funkcionalnosti, bolje vertikalne i horizontalne povezanosti i jasnije linije odgovornosti.

Ured je i u 2018. godini ulagao dodatne napore na jačanju svojih ljudskih potencijala, kao i na iznalaženju trajnog rješenja za smještaj Ureda.

2018. U BROJKAMA

74

izvješća o financijskim revizijama institucija BiH za 2017. godinu

5

izvješća revizije učinka

1

Godišnje revizorsko izvješće o glavnim nalazima i preporukama za 2017. godinu

1

Izvješće o reviziji Izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH za 2017. godinu

11

usvojenih internih akata

11

održanih stručnih kolegija

18

realiziranih međunarodnih aktivnosti

32

održanih internih i eksternih obuka

1

skraćeno izvješće o obavljenim revizijama

O Uredu

Misija, uloga i mandat Ureda

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured) je vrhovna institucija za reviziju utemeljena Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine¹ (u daljnjem tekstu: Zakon o reviziji), kao vanjski, neovisni revizor koji revidira poslovanje institucija Bosne i Hercegovine. Kao neovisna institucija Bosne i Hercegovine počeo je sa radom 2000. godine. Sjedište Ureda je u Sarajevu. Uredom rukovodi glavni revizor koji ima dvojicu zamjenika.

Misija Ureda utvrđena Strateškim planom razvoja 2014.-2020.

Ured za reviziju je neovisna, profesionalna i nepolitična institucija uspostavljena s ciljem promoviranja transparentnog i odgovornog upravljanja javnim resursima putem obavljanja revizija koje se temelje na načelima efikasnosti, efektivnosti, ekonomičnosti i vladavini prava.

Glavni cilj Ureda je da, provedbom revizije, osigura neovisna mišljenja o izvršenju proračuna i finansijskim izvješćima, korištenju resursa i upravljanju državnom svojinom od Vijeća ministara, proračunskih i javnih institucija u BiH, čime se doprinosi pouzdanom izvješćivanju o korištenju proračunskih sredstava, transparentnom i kvalitetnom upravljanju javnim prihodima, troškovima i državnom svojinom.

Ured informira odgovorne institucije i javnost o svojim nalazima i preporukama pravovremenim i javnim objavljivanjem revizorskih izvješća, te ako su relevantni, drugim oblicima informiranja.

Neovisnost

Ured je nepolitičan i ne smije podržavati ili biti u vezi s bilo kojom političkom strankom. U obavljanju svojih dužnosti i provođenju nadležnosti, sukladno Zakonu o reviziji, Ured u je neovisan i ne podliježe upravljanju ili kontroli bilo koje druge osobe ili institucije.

Premda je neovisnost Ureda osigurana Zakonom o reviziji, ona nema ustavno utemeljenje kao što je to propisano Okvirom Međunarodnih standarda vrhovnih institucija za reviziju - ISSAI.

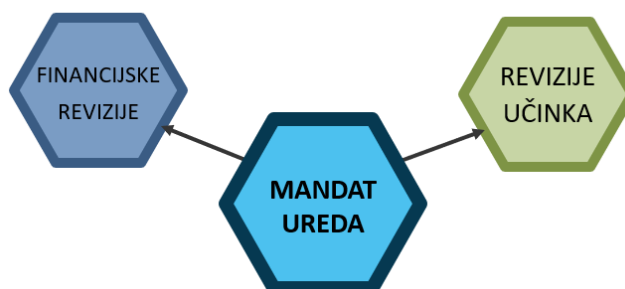
Limska deklaracija (ISSAI 1, poglavlje II)

Uspostavljanje vrhovnih revizijskih institucija i potrebni stupanj njihove neovisnosti ustanovit će se ustavom; detalji se definiraju zakonom. Posebno će se garantirati odgovarajuća pravna zaštita od strane vrhovnog suda protiv bilo kakvog uplitanja u neovisnost i mandat za vršenje revizije vrhovne revizijske institucije.

¹ Službeni glasnik BiH broj 12/06.

Mandat

U okviru svog zakonskog mandata, Ured obavlja dvije temeljne vrste revizije:



Slika 1: Mandat Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine

FINANCIJSKE REVIZIJE ZAJEDNO SA REVIZIJOM USKLAĐENOSTI

- Ured, sukladno usvojenim revizijskim standardima, pregleda financijska izvješća i pripadajuće račune institucija kod kojih se obavlja revizija, s ciljem procjene jesu li financijska izvješća pouzdana i odražavaju li bilance u cjelosti rezultate izvršenja proračuna.
- Ured procjenjuje primjenjuju li rukovoditelji institucija BiH zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene, ocjenjuje financijsko upravljanje, funkcije unutarnje revizije i sustav interne kontrole.
- Financijska revizija obuhvata i IT reviziju koja podrazumijeva potporu financijskoj reviziji u dijelu procesa koji uključuju primjenu informacijskih tehnologija (npr. javnih nabava, rashoda, prihoda i sl.).
- Ured trenutno obavlja redovitu godišnju financijsku i reviziju usklađenosti kod 74 institucije BiH.

REVIZIJE UČINKA

- Ured ima pravo izvršiti pregled ili ispitivanje (reviziju učinka) određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti, u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti s kojim ta institucija koristi svoje resurse.
- Postojeći kapaciteti Uredu omogućavaju obavljanje pet revizija učinka na godišnjoj razini.

Okvir revizije

Nadležnost Ureda obuhvaća sve javne institucije BiH, uključujući Parlamentarnu skupštinu BiH, Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara i proračunske institucije, izvanproračunska sredstva koja mogu biti predviđena Zakonom o reviziji; sredstva koja su kao zajam ili grant za BiH međunarodna tijela i organizacije osigurali nekoj instituciji ili projektu u BiH, sredstva osigurana iz proračuna bilo kojoj drugoj instituciji, organizaciji ili tijelu, kompaniju u kojoj država ima vlasnički udio od 50% plus jednu dionicu ili više. Revizija uključuje i sve financijske, administrativne i druge aktivnosti, programe i projekte kojima upravlja jedna ili više institucija i tijela BiH, uključujući procesuiranje i prihode od prodaje imovine, privatizacija i koncesija.

Ured nije nadležan za prerevizijski uvid ili prerevizijsku certifikaciju računovodstvenih transakcija, kao dijela računovodstvenog sustava. Ured nije nadležan za poduzimanje bilo kakve aktivnosti, izvan onih koje se zahtijevaju Zakonom o reviziji, ako smatra da te aktivnosti nisu sukladne njegovim dužnostima, ili ako bi njihovo obavljanje spriječilo ispunjenje obveza Ureda po Zakonu o reviziji.

Strateški plan razvoja Ureda za razdoblje 2014.-2020.

Strateški plan Ureda za razdoblje 2014.-2020. predstavlja nastavak razvoja Ureda sukladno dokumentu Koordinacijskog odbora *Strateški okvir razvoja vrhovnih institucija za reviziju 2013.-2020. godina*. Strateškim planom su definirana četiri strateška cilja sa pripadajućim programima:

1. **Očuvanje i jačanje neovisnosti Ureda za reviziju;**
2. **Jačanje utjecaja revizije u društvu kroz aktivan doprinos efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti javne administracije;**
3. **Jačanje institucionalnih (profesionalnih i organizacijskih) kapaciteta i**
4. **Uloga na međunarodnom planu i suradnja sa domaćim institucijama i organizacijama.**

Navedeni ciljevi predstavljaju temelj za donošenje godišnjeg plana rada Ureda o čijem realiziranju Ured izvješćuje putem godišnjeg izvješća o aktivnostima.

Neovisnost Ureda, premda osigurana Zakonom o reviziji, još uvijek nije utemeljena u Ustavu BiH o čemu izravno ovisi i realizacija prvog strateškog cilja. Ured trenutno, uz podršku SIGMA-e, provodi projekt izrade komunikacijske strategije Ureda koja će doprinijeti realiziranju strateškog cilja 2. Važno je napomenuti, a u svezi sa strateškim ciljem 3., da je Koordinacijski odbor VRI u BiH 2018. godine donio novu Odluku o preuzimanju i objavi prijevoda Okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija čiji temelj su novi i izmijenjeni ISSAI standardi usvojeni na INTOSAI kongresu krajem 2016. godine. Nadalje, a s ciljem jačanja profesionalnih kapaciteta Ureda, 2018. godine, za osoblje Ureda organiziran je jednodnevni seminar na temu „Izvješćivanje o reviziji s naglaskom na pisanje revizorskih nalaza i oblikovanje revizorskih preporuka“, u režiji dr. Borisa Tušeka, profesora na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U sferi unaprjeđenja informacijskih tehnologija, 2018. godinu karakteriziraju intenzivirane aktivnosti vezane za potencijalni razvoj sustava upravljanja procesom revizije (AMS). Uloga na međunarodnom planu ojačana je pristupanjem Ureda EUROSAI radnoj grupi za IT reviziju, dok temelj suradnje sa revizijskim institucijama u zemlji predstavljaju aktivnosti Koordinacijskog odbora u 2018. godini.

Uloga Koordinacijskog odbora

Koordinacijski odbor vrhovnih institucija za reviziju (u daljnjem tekstu: Koordinacijski odbor) bio je fokusiran na aktivnosti utvrđene Zakonom o reviziji, Strateškim okvirom razvoja 2013.-2020., Smjernicama za aktivnosti Koordinacijskog odbora broj: 06-50-1-8-1/13 od 17. 10. 2013. godine i preporukama sadržanim u Izvješću SIGMA-e o kolegijalnom pregledu vrhovnih revizijskih institucija u BiH 2012. godine.

Djelujući u okviru nadležnosti, i tijekom 2018. godine, Koordinacijski odbor nastavio je sa provedbom koordiniranih aktivnosti:

- osiguranjem konzistentnog pristupa u aktivnostima VRI;
- implementiranjem ISSAI okvira;
- potporom izgradnji kapaciteta VRI;
- potporom osiguravanju neovisnosti VRI;
- promoviranjem vrijednosti i koristi od VRI;
- promicanjem prevencije korupcije;
- unaprjeđenju komunikacije sa članicama INTOSAI-a.

Znatan dio aktivnosti Koordinacijskog odbora bio je usmjeren na preuzimanje i objavu prijevoda Okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija – ISSAI okvira, aktiviranju radnih skupina i razmjeni profesionalnih iskustava u težnji ka osiguranju konzistentne kvalitete u reviziji.

Koordinacijski odbor je tijekom 2018. godine održao 5 sjednica, od kojih četiri redovite i jednu elektronsku sjednicu.

Unatoč evidentnim dobrim rezultatima, uočene su određene poteškoće u postizanju konsenzusa kada je riječ o pripremi i usvajanju konzistentnih vodiča i naputaka.

Strategija revizija

Glavni revizor svake godine, nakon konsultacija sa svojim zamjenicima, donosi godišnji plan revizije Ureda za narednu godinu, uzimajući u obzir zahtjeve iz Zakona o reviziji.

Parlamentarna skupština BiH ili parlamentarna povjerenstva mogu, u bilo koje vrijeme, zahtijevati da Ured obavi specijalnu reviziju, ali Ured odlučuje hoće li takvu reviziju obaviti.

Godišnji plan financijske revizije donosi se temeljem okvira revizije definiranog u Zakonu o reviziji. Ciklus financijske revizije se planira iz dva dijela: prethodna i završna revizija. Prethodna revizija se provodi sukladno Zakonu o reviziji i istom se obuhvata određeno razdoblje od tekuće godine prije sačinjavanja financijskih izvješća za proračunsku godinu. Kroz prethodnu reviziju se vrši prije svega ocjena sustava internih kontrola, poslovnih procesa i procjena rizika kod subjekta revizije. Osim navedenog, u prethodnoj reviziji se subjekt revizije informira o uočenim slabostima i pri tome sugerira otklanjanje istih prije konačnog sačinjavanja financijskog izvješća za proračunsku godinu. Završna revizija se provodi nakon sačinjavanja financijskih izvješća za proračunsku godinu i nakon iste se sačinjava izvješće o reviziji u rokovima propisanim zakonom.

Temelj planiranja revizijskog ciklusa financijske revizije i s njim vezanog rasporeda subjekata revizije i revizijskog osoblja jeste skala rizika. Kod izračuna skale rizika uzimaju se u obzir sljedeći kriteriji: visina proračuna, broj uposlenih, mišljenja dana prethodnih godina, broj danih preporuka i subjektivni faktor.

Godišnji plan revizije učinka sadrži teme koje će se, primjenom metodologije revizije učinka, obrađivati tijekom godine. Strategija Ureda jeste odabir atraktivnih i relevantnih tema, kako za građane i javnost, tako i za same institucije BiH, a sve s ciljem ekonomičnijeg, efikasnijeg i efektivnijeg funkcioniranja javne uprave. Proces odabira tema se vrši u zadnjem kvartalu tekuće godine. U procesu odabira sudjeluju svi revizori učinka. Inpute za odabir tema mogu dati i financijski revizori, menadžment Ureda, Parlamentarna skupština BiH (zahtjevima za provođenje revizija učinka), predstavnici civilnog društva, javnost i dr. Menadžment Ureda, na prijedlog operativnog menadžmenta, odobrava plan revizija za narednu godinu.

Revizija učinka kontinuirano prati rad institucija BiH, putem zvaničnih izvješća o radu, izvješća sa sjednica Vijeća ministara, Parlamentarne skupštine BiH i parlamentarnih povjerenstava i drugih zvaničnih dokumenata, putem medija i drugih izvora, s ciljem identificiranja problema u radu institucija koje mogu biti predmet revizije učinka. Svi revizori učinka su dužni u tijeku godine predložiti barem po jednu potencijalnu temu revizije učinka. Nakon što prikupe sve potrebne podatke i pripreme prijedlog teme, isti se prezentira svim revizorima učinka i svi sudjeluju u ocjenjivanju navedenog prijedloga. Ocjenjuje se mogućnost provedbe revizije, relevantnost problema identificiranog u prijedlogu, dodana vrijednost koju bi revizija mogla imati. Zatim, operativni menadžment prijedloge tema i njihove ocjene prezentira menadžmentu Ureda i predlaže koje teme se mogu revidirati u narednoj godini vodeći računa da revizije budu zastupljene iz svih oblasti značajnih za društvo i građane, a sve sukladno nadležnostima Ureda.

Kvaliteta i temeljne vrijednosti

Kvaliteta je temeljno obilježje revizijskih postupaka koji se poduzimaju u Uredu. Ured je djelovao sukladno valjanim revizijskim standardima, pravilima i propisima.

Temeljne vrijednosti kojima se Ured rukovodi definirane su Strateškim planom razvoja 2014.-2020.:



Slika 2: Vrijednosti definirane Strateškim planom razvoja Ureda 2014.-2020.

Osiguranje poštivanja navedenih vrijednosti prvenstveno se provodi putem primjene odredaba Etičkog kodeksa Ureda. Etički kodeks podrazumijeva vrijednosti i načela, profesionalne standarde i pravila ponašanja koja usmjeravaju uposlenike Ureda u njihovom svakodnevnom radu i osiguravaju da etička načela budu ključni generatori njihovog i učinka institucije revizije. Osoblje Ureda postavlja obvezu činjenja svjesnih i savjesnih izbora, te donošenja zdravih prosudbi i odluka, sukladno temeljnim vrijednostima djelovanja Ureda.

Komunikacija i izvješćivanje

Ured o svojim aktivnostima izvješćuje sukladno Zakonu o reviziji pa, u tom smislu, Ured izrađuje sljedeća izvješća:



Slika 3: Izvješća koje Ured izrađuje prema Zakonu o reviziju institucija Bosne i Hercegovine

- *Godišnje izvješće o aktivnostima Ureda sadrži informacije o radu Ureda za prethodnu godinu, zajedno sa financijskim izvješćem Ureda (članak 6. Zakona o reviziji);*
- *Izvješća o godišnjoj financijskoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine (članak 13. Zakona o reviziji);*
- *Izvješća o obavljenim revizijama učinka (članak 14. Zakona o reviziji);*
- *Izvješća o reviziji godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH (članak 13. Zakona o reviziji)*
- *Godišnje izvješće o glavnim nalazima i preporukama iz obavljenih revizija (članak 16. stavak 6. Zakona o reviziji)*
- *Dotatno revizorsko izvješće (članak 17. Zakona o reviziji)*
- *Izvješća o specijalnim revizijama (članak 18. Zakona o reviziji)*

Sva izvješća Ureda, osim što se dostavljaju korisnicama sukladno Zakonu o reviziji, javno su, u svom cjelovitom obliku, dostupna i na web stranici Ureda.

Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH

Vrhovne institucije za reviziju i parlamenti su dva najvažnija aktera za nadzor trošenja javnih sredstava i promoviranje odgovornog i transparentnog korištenja javnih sredstava od strane izvršne vlasti. Parlamenti se oslanjaju na objektivne i profesionalne informacije koje prikuplja vrhovna institucija za reviziju kako bi se uvjerali u pouzdanost financijskog izvješćivanja i uporabe javnih resursa. Na mjerodavna parlamentarna povjerenstva se često gleda kao na instrumente putem kojih se unaprjeđuje javna odgovornost i jača uloga vrhovne institucije za reviziju. Političkom pažnjom koja dolazi iz parlamenata vrši se pritisak na vlasti i doprinosi povoljnijem okruženju za realizaciju preporuka revizije.

Ured Parlamentarnoj skupštini BiH dostavlja pojedinačna izvješća o financijskim revizijama, izvješća o obavljenim revizijama učinka, specijalnim revizijama, godišnje revizorsko izvješće o glavnim nalazima i preporukama i godišnje izvješće o reviziji izvršenja proračuna institucija BiH. Ova izvješća se upućuju na adrese Zastupničkog i Doma naroda, kao i nadležnim povjerenstvima obaju domova.

Predstavnici Ureda (glavni revizor, jedan od njegovih zamjenika i/ili rukovoditelji mjerodavnih odjela) redovito prisustvuju svim sjednicama parlamentarnih povjerenstava za financije i proračun (a i drugih, prema potrebi i mandatu) oba doma Parlamentarne skupštine BiH, kao i sjednicama domova koje na dnevnom redu imaju točke koje se odnose na rad Ureda, a posebice na izvješća o reviziji koja je dostavio Ured, te, u okviru svog mandata, aktivno sudjeluju u njihovom radu.

U 2018. godini predstavnici Ureda sudjelovali su na 10 sjednica povjerenstava za financije i proračun Zastupničkog i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, šest sjednica Zastupničkog i dvije sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Posljednje održane sjednice za saziv 2014.-2018. održane su u rujnu 2018. godine.

Komunikacija sa javnošću

Strateško je opredjeljenje Ureda da jača utjecaj revizije u društvu i zadrži ugled u javnosti kao kredibilna organizacija koja zavređuje povjerenje građana i u budućnosti. Ured dužnu pozornost posvećuje izvješćivanju javnosti o rezultatima svoga rada. Sva izvješća Ureda su, u njihovoj cjelovitoj formi i bez zadržke, dostupna javnosti putem web stranice Ureda. Putem aktivnih i pasivnih kontakata sa predstavnicima medija Ured dodatno javnost izvješćuje o svojim aktivnostima, nalazima iz provedenih revizija, kao i o ulozi i nadležnostima samog Ureda.

ISSAI 12 Vrijednost i koristi VRI – pokretanje promjena u životima građana

VRI demonstriraju kontinuiranu relevantnost odgovaranjem na izazove građana, očekivanja različitih učesnika, i nove rizike i promjene u okruženju u kojem se provode revizije. Nadalje, kako bi služile kao vjerodostojan glas pozitivnih promjena, bitno je da VRI imaju dobro razumijevanje dešavanja u širem javnom sektoru i te da vode smislen dijalog sa sudionicima o načinu na koji rad VRI može doprinijeti razvoju javnog sektora.

Glavni izvor informacija o aktivnostima Ureda predstavlja web stranica Ureda www.revizija.gov.ba koja se redovito ažurira. Pored 82 izvješća o revizijama objavljena na web stranici, 2018. godina bilježi 27 objava pod odjeljkom *Novosti*. Ukupan broj posjeta internetskoj stranici Ureda tokom 2018. godine iznosio je 55.803, od čega 31.032 jedinstvenih posjetitelja.

Prepoznavši potrebu da komunikaciju sa relevantnim akterima unaprijedi, u smislu razvijanja mehanizama dvosmjerne komunikacije, Ured je, uz potporu SIGMA-e, u 2018. godini započeo projekt izrade komunikacijske strategije Ureda. U okviru ovog projekta, tijekom godine su održane dvije fokus grupe, sa predstavnicima medija i sa predstavnicima civilnog društva, čiji cilj je bilo razgovarati o ulozi i radu Ureda, percepciji onoga što Ured radi, korisnosti njegovog rada i izvješća, kao i o tome ispunjavaju li aktivnosti Ureda očekivanja i je li komunikacija koju Ured trenutno ostvaruje zadovoljavajuća. Pozivu na fokus grupe prethodio je poziv na popunjavanje upitnika koji je za cilj imao pružanje povratnih informacija od medija i NVO o razumijevanju uloge i rada Ureda, o zadovoljstvu i očekivanjima u pogledu komunikacije koju Ured provodi sa eksternim korisnicima.

Kao *follow-up* aktivnost održanoj fokus grupe sa predstavnicima civilnog društva, Ured je krajem 2018. godine organizirao konzultativni sastanak sa organizacijama civilnog društva (OCD) koji je za cilj imao upoznavanje OCD sa načinom kreiranja godišnjeg plana revizije učinka, kao i sa mogućnošću dostavljanja inputa Uredu identificiranjem društveno značajnih problema za koje OCD smatraju da bi mogle biti predmetom revizije učinka, uzimajući u obzir nadležnosti Ureda.

Kad je u pitanju praćenje rada Ureda u javnosti, na intranetskoj stranici Ureda, u odjeljku namijenjenom praćenju medijskih natpisa od značaja za rad i djelovanje Ureda, postavljeno je ukupno 583 članka ili priloga iz tiskanih ili elektronskih medija. Od toga, u njih oko 200 se izravno spominju aktivnosti Ureda.

Rezultati provedenih revizija

Financijska revizija

Ured je, u 2018. godini, izvršio financijsku reviziju za 2017. godinu u 74 institucije. Od revidirane 74 institucije, Ured je za njih četiri dao mišljenja s rezervom i skretanjem pozornosti - pri čemu je jedna institucija dobila mišljenje s rezervom na usklađenost sa zakonima i propisima, dvije institucije na financijska izvješća te jedna institucija i na usklađenost i na financijska izvješća - 56 pozitivnih mišljenja uz skretanje pozornosti te 13 čisto pozitivnih mišljenja. U jednom slučaju, uslijed ograničenosti opsega revizije, Ured se suzdržao od davanja mišljenja. Ukupno izvršenje proračuna revidiranih institucija za 2017. godinu iznosilo je 915.978.414 KM.

Usporedbom izvršenja danih mišljenja za posljednje dvije godine možemo zaključiti da se broj institucija koje su dobile čisto pozitivno mišljenje smanjivao (2016. godine 23, a 2017. godine 13 institucija), dok se broj pozitivnih mišljenja sa skretanjem pozornosti povećao u 2017. godini (za 2016. godinu 40 institucija dobilo je navedeno mišljenje, a za 2017. godinu 56 institucija). Mišljenja s rezervom uz skretanje pozornosti 2017. godine bilježe pad u broju (2016. godine 10 institucija, 2017. godine 4 institucije). Negativnih mišljenja u promatrane dvije godine nije bilo, a uzdržavanje od mišljenja u obje godine dobila je jedna institucija.

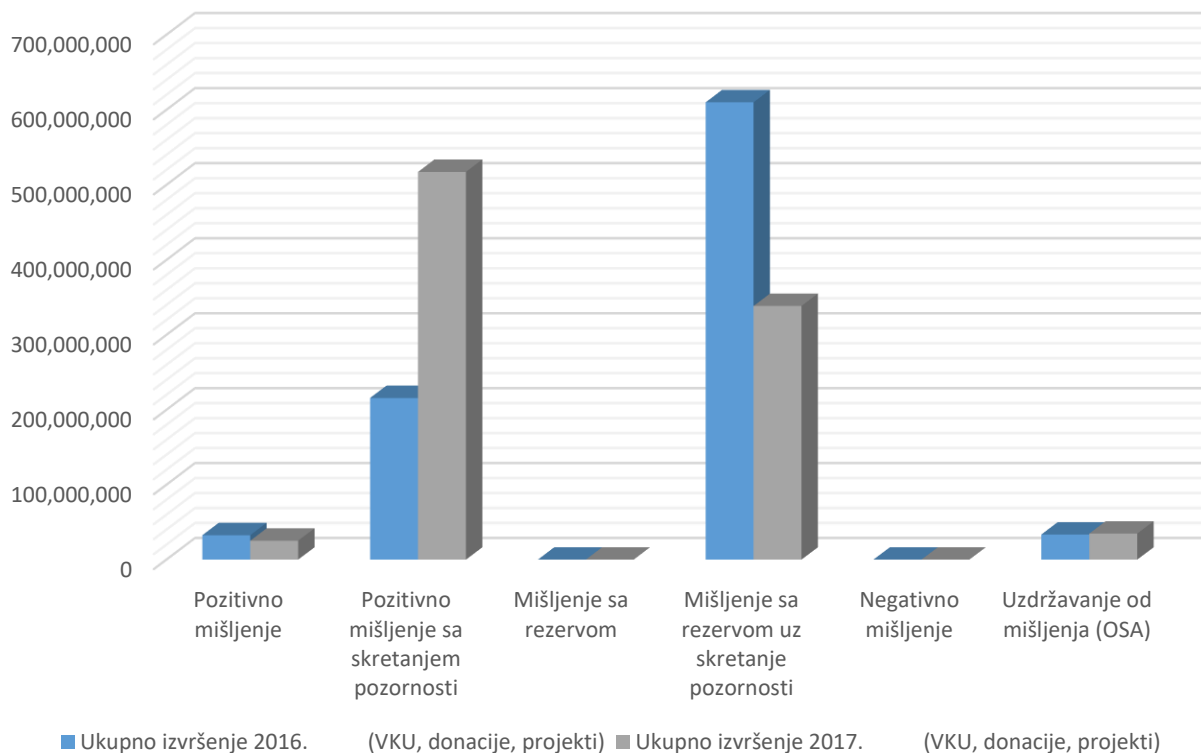
Struktura danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna te udjela mišljenja u odnosu na ukupno izvršenje proračuna za 2016. i 2017. godinu prikazana je tablično i grafički:

Red. Br.	Mišljenje revizora	Broj institucija	Ukupno izvršenje 2016. (VKU, donacije, projekti)	Udio u izvršenju ukupnog proračuna institucija (%)
1	Pozitivno mišljenje	23	32,600,913	3.66
2	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pozornosti	40	215,802,849	24.20
3	Mišljenje sa rezervom	0	0	0.00
4	Mišljenje sa rezervom uz skretanje pozornosti	10	610,015,159	68.39
5	Negativno mišljenje	0	0	0.00
6	Uzdržavanje od mišljenja (OSA)	1	33,501,659	3.76
	Ukupno	74	891,920,580	100

Tablica 1: Pregled danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna za 2016. godinu

Red. Br.	Mišljenje revizora	Broj institucija	Ukupno izvršenje 2017. (VKU, donacije, projekti)	Udio u izvršenju ukupnog proračuna institucija (%)
1	Pozitivno mišljenje	13	25,247,038	2.76
2	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pozornosti	56	517,292,904	56.47
3	Mišljenje sa rezervom	0	0	0.00
4	Mišljenje sa rezervom uz skretanje pozornosti	4	338,656,008	36.97
5	Negativno mišljenje	0	0	0.00
6	Uzdržavanje od mišljenja (OSA)	1	34,782,464	3.80
	Ukupno	74	915,978,414	100

Tablica 2: Pregled danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna za 2017. godinu



Grafikon 1: Usporedba danih mišljenja u odnosu na visinu proračuna za 2016. i 2017. godinu

Pregled institucija koje su bile predmetom finansijske revizije u 2018. godini (revizija finansijske 2017. godine) dat je u privitku 1. ovog Izvješća.

Revizija učinka

Tijekom 2018. godine objavljeno je pet izvješća revizije učinka. Riječ je o sljedećim izvješćima:

- *Upravljanje procesom realizacije ugovora o javnim nabavama u institucijama BiH*
- *Upravljanje strategijama na razini BiH*
- *Aktivnosti institucija BiH u procesu donošenja pravilnika o unutarnjoj organizaciji*
- *Utvrđivanje carinske vrijednosti rabljenih motornih vozila*
- *Praćenje realizacije preporuka revizije učinka za izvješća objavljena u 2014. godini i to: Smještaj djelatnih vojnih osoba i Raspodjela i korištenje sredstava tekuće pričuve.*

U izvješću „**Upravljanje procesom realizacije ugovora o javnim nabavama u institucijama BiH**“ zaključeno je da institucije BiH nisu osigurale efikasno upravljanje procesom realizacije ugovora o javnim nabavama. Na razini institucija BiH nije uspostavljen transparentan i pouzdan sustav praćenja i kontrole realizacije ugovora. Osim toga, Vijeće ministara BiH i institucije BiH ne prepoznaju realizaciju ugovora o javnim nabavama kao bitnu fazu u procesu javnih nabava koju je potrebno urediti kako bi se osiguralo efikasno upravljanje realizacijom ugovora.

Nalazi provedene revizije „**Upravljanje strategijama na razini BiH**“, ukazuju da su uspostavljene prakse planiranja, izrade, usvajanja, provođenja, izvješćivanja o provedbi i evaluaciji strategija, kao i nedostatan angažman svih sudionika, utjecali na neefikasnost procesa upravljanja strategijama.

Nalazi revizije **utvrđivanja carinske vrijednosti rabljenih motornih vozila**, ukazuju na to da Uprava za neizravno oporezivanje BiH nije uspostavila sustav carinjenja rabljenih motornih vozila koji je jednoobrazan, transparentan i koji otklanja sumnju u mogućnost zlouporaba. Uprava za neizravno oporezivanje BiH nije osigurala nadzor, kontrolu i ujednačavanje prakse utvrđivanja carinske vrijednosti rabljenih vozila u različitim carinskim ispostavama. Neujednačene prakse utvrđivanja carinske vrijednosti polovnih vozila i nedostatak informacija o carinskom postupku i njegovim rezultatima ostavljaju prostor za sumnju u moguće zlouporabe diskrecionog prava odlučivanja carinskih službenika o carinskoj vrijednosti polovne robe.

Nalazi i zaključci do kojih se došlo revizijom **aktivnosti institucija u procesu donošenja pravilnika o unutarnjem ustrojstvu**, pokazali su da na razini institucija Vijeća ministara BiH nisu poduzete odgovarajuće aktivnosti koje osiguravaju uspostavu efikasnog i racionalnog unutarnjeg ustrojstva, niti su u procesu preispitivanja postojećih pravilnika institucije Vijeća ministara BiH bile efikasne ni pravodobne.

Izvešće o **praćenju realizacije preporuka revizije učinka** za izvješća objavljena u 2014. godini i to: *Smještaj djelatnih vojnih osoba* i *Raspodjela i korištenje sredstava tekuće pričuve* je pokazalo da institucije nisu poduzele značajnije aktivnosti u realizaciji danih preporuka, premda se radi o značajnim mogućnostima za unaprjeđenje u revidiranim oblastima.

Realiziranje preporuka revizije

Cilj revizije nije samo isticanje nepravilnosti nedostataka, već preventivno djelovanje kako se uočene greške i nepravilnosti ne bi dalje ponavljale. Revizija u utvrđenim nepravilnostima traži njihov uzrok koji nastoji otkloniti davanjem preporuka. Preporukama revizori ukazuju na nužne promjene u postupanju institucija BiH kako bi njihovo poslovanje bilo sukladno regulatornom okviru, a upravljanje javnim sredstvima provodilo na ekonomičan, efikasan i efektivan način. U cilju unaprjeđenja poslovanja institucija BiH, a sukladno temeljnim načelima revizije javnog sektora, Ured posebnu pozornost poklanja realizaciji ranijih preporuka (follow-up) i izvješćivanju o realizaciji preporuka revizije. Praćenje se fokusira na to realiziraju li subjekti revizije opažanja i preporuke na odgovarajući/zadovoljavajući način, odnosno na to jesu li ispravljani identificirani nedostaci, a ne jesu li navedene preporuke usvojene. Kroz procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka subjektu revizije se omogućuje da dostavi informacije o poduzetim korektivnim mjerama radi prevazilaženja slabosti i nedostataka identificiranih u izvješću o reviziji ili obrazloženje zašto korektivne mjere nisu poduzete. Praćenje preporuka i analiza mjera poduzetih na temelju danih preporuka revizorima, izvršnoj vlasti i Parlamentarnoj skupštini BiH osigurava povratne informacije o efektima provedenih revizija.

Ured, u tom smislu, na svojoj internetskoj stranici održava i redovito ažurira Registar preporuka danih kroz revizije koje je obavio, a koji sadrži i status realizacije za svaku pojedinačnu preporuku.

Realizacija preporuka financijske revizije

Ured je, za reviziju 2017. godine, institucijama BiH dao **573 preporuke** a čiju realizaciju ćemo moći sagledati po okončanju financijske revizije za 2018. godinu, koja je trenutno u tijeku. Posljednjom analizom stupnja realizacije preporuka konstatirano je kako je oko 60% preporuka realizirano ili je njihova realizacija u tijeku, što je nešto viši procent u odnosu na prethodna razdoblja. Prigodom korištenja izračunatog postotka realizacije preporuka ističemo da je potrebno uzeti u obzir činjenicu kako sve preporuke nemaju istu težinu i značaj tako da postotak realizacije preporuka ponekad može dovesti do krive slike i pogrešnog zaključka.

U Izvješću o reviziji Izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH za 2016. godinu dane su ukupno **64 preporuke**, a provedenom revizijom istog izvješća za 2017. godinu konstatirano je kako je od

tog broja, 20 preporuka realizirano, za 17 preporuka je ocijenjeno kako je njihova realizacija u tijeku, dok je 27 preporuka ostalo nerealizirano.

Analizirajući dane preporuke i njihovu realizaciju kroz više godina, može se konstatirati kako se uglavnom realiziraju preporuke za čiju realizaciju je nužno djelovanje same institucije kojoj je preporuka i dana. Za preporuke za čiju realizaciju je potrebno djelovanje ili koordinacija više institucija poduzimaju se određene aktivnosti, koje još uvijek nisu provedene u mjeri dostatnoj da se preporuke mogu smatrati realiziranim. Također, broj realiziranih preporuka je veći kod manjih proračunskih korisnika koji u načelu imaju dosta jednostavnije procese poslovanja i raspolažu s manjim proračunom, za razliku od većih proračunskih korisnika koji imaju složeniju organizacijsku strukturu, veći broj uposlenih i troše značajna financijska sredstva u svom poslovanju. Pored toga, kod većih proračunskih korisnika procesi poslovanja su raznovrsniji i složeniji, a često realizacija preporuka ovisi od više subjekata i zahtijeva donošenje sustavnih rješenja viših razina vlasti.

Značajan broj preporuka koje se ponavljaju niz godina, a koje su pretežito sustavne prirode kao što su pitanje tehničkog mandata, policijskog dodatka, plaća i naknada, javnih nabava, višegodišnjih kapitalnih ulaganja, ugovora o djelu, državne imovine, popisa, IT sustava i dr. još uvijek nije realiziran. Smatramo da bi provedbom danih sustavnih preporuka došlo do poboljšanja općeg ambijenta u kojem funkcioniraju institucije BiH, što bi trebalo imati izravan utjecaj na racionalnije i odgovornije postupanje sa javnim sredstvima, povećanje stupnja vladavine prava, transparentnost i efikasnost u radu institucija BiH. U cilju povećanja stupnja odgovornosti u implementaciji preporuka, nužna je veća uključenost kako zakonodavne tako i izvršne vlasti.

Realiziranje preporuka revizije učinka

Realizacija preporuka revizije učinka, sukladno metodologiji i međunarodnim standardima, prati se putem izvješća o realizaciji preporuka revizije učinka. Proces praćenja izvršenja preporuka doprinosi njihovoj učinkovitijoj implementaciji. Imajući u vidu značaj i potencijal koji preporuke imaju za promjenu stanja u revidiranim oblastima, Ured svake godine provodi jedno praćenje realizacije preporuka koje obuhvata dva ili više objavljenih izvješća iz prethodnih godina.

U protekle tri godine, realizacija preporuka je praćena za ukupno 12 izvješća revizije učinka, objavljenih u 2013. i 2014. godini. Ukupno je dano 110 preporuka, a njihova implementacija u postotcima je predstavljena u narednoj tablici.

Ocjena realizacije	Realizacija preporuka za 12 izvješća čija je realizacija praćena u razdoblju 2016. – 2018.	
	Broj preporuka	Stupanj realizacije
Realizirano	12	11%
Djelomično	43	39%
Početne aktivnosti	46	42%
Nisu poduzete aktivnosti	9	8%
Ukupno	110	100%

Tablica 3: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za 12 izvješća objavljenih u 2013. i 2014. godini

Kao što se vidi iz tablice, polovica danih preporuka revizije učinka je djelomično ili u cijelosti realizirana čime su stvorene pretpostavke ili ostvarena određena poboljšanja u revidiranim oblastima. Za drugu polovicu, aktivnosti su uglavnom u početnoj fazi realizacije, od čega za manji broj preporuka još uvijek nisu poduzete nikakve aktivnosti na njihovoj realizaciji.

Metodologija revizije

Metodologija rada financijske revizije Ureda oslanja se na Vodič za financijsku reviziju koji teorijski opisuje postupke revizije. Metodologija financijske revizije kronološki prikazuje procedure i postupke u svim fazama revizije, počev od propisa vezanih za odlaganje dokumentacije, prihvaćanje angažmana, planiranje revizije, te izvršenje revizije i izvješćivanja o obavljenim revizijama. Sve procedure su usklađene sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). S obzirom na to da se ovi standardi kontinuirano ažuriraju, i naša metodologija revizije podliježe izmjenama i predstavlja „živu materiju“ koju stalno dopunjavamo i dorađujemo.

Primjena nove metodologije za financijsku reviziju vezana je za ciklus revizija počev od 2016. godine. Ključni koncept nove metodologije predstavlja pristup reviziji koji se temelji na riziku i oslanjanju na interne kontrole subjekta revizije, čime se revizija fokusira na značajne rizike i ključna pitanja što doprinosi manjem opsegu potrebnog detaljnog testiranja u slučaju da interne kontrole subjekta revizije dobro funkcioniraju. Također, jednom dokumentiran proces revizije, sukladno ovom pristupu, omogućava korištenje istih dokumenata koji se ažuriraju u narednom ciklusu revizije, što čini proces revizije efikasnijim i štedi resurse za reviziju.

Temelj metodologije rada revizije učinka čine: ISSAI standardi revizije učinka, Vodič za reviziju učinka i Vodič za osiguranje kvalitete u reviziji učinka. Ured, sukladno postojećim standardima i vodičima, ima namjeru da nastavi da razvija posebne procedure za svaku važnu fazu revizije učinka.

Kontrola kvalitete revizije

Kvaliteta rada Ureda je od suštinskog značaja za njegovu reputaciju kao neovisne, nepristrasne i profesionalne institucije. Kako bi osigurao kvalitetu svojih revizija, Ured je razvio vlastiti sustav kontrole kvalitete u namjeri usklađivanja sa relevantnim i primjenljivim standardima. Sustav kontrole kvalitete temelji na smjernicama i zahtjevima Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Cilj sustava kontrole kvalitete je da pruži razumno uvjerenje o tome da:

- Ured i njegovo osoblje postupaju sukladno standardima revizije i primjenljivim zakonskim i regulatornim zahtjevima; i da
- izvješća Ureda budu primjerena danim okolnostima.

Kvaliteta naših proizvoda i procesa osigurava se prvenstveno profesionalnošću i stručnošću našeg osoblja zbog čega značajne napore ulažemo u prijem kvalificiranih kadrova i njihovo stalno obrazovanje. Rukovoditelji revizije i revizorski tim su zajedno odgovorni za kvalitetu procesa revizije. Menadžment Ureda ima konačnu upravnu odgovornost. Rukovoditelj kontrole kvalitete odgovoran je da sustav osiguranja kvalitete odgovara svrsi i ispravno funkcionira.

Kvaliteta financijske revizije osigurava se putem obveznih koraka u procesu revizije, koji su podržani metodologijom rada financijske revizije. Ovi koraci obuhvaćaju različite faze u procesu revizije (planiranje, izvršenje i izvješćivanje). Za svaku fazu revizije pripremljene su interne radne instrukcije, naputci i kontrolne liste. Sustav kontrole kvalitete sastoji se od kontrole kvalitete i monitoringa kontrole kvalitete.

Kontrola kvalitete tijekom procesa financijske revizije obavlja se na razini revizorskog tima za svaku reviziju i u svim fazama revizije. Ova kontrola je temeljni nivo sustava kontrole kvalitete u Uredu jer osigurava kontrolu kvalitete tijekom samog procesa revizije. Kontrola kvalitete uključuje politike i procedure koje u momentu izvođenja revizije osiguravaju da je proces revizije izvršen sukladno standardima revizije, pravilima i procedurama. Vršiti se na način da voditelj tima obavlja kontrolu članova tima, a rukovoditelj revizije kontrolira rad voditelja tima i članova revizorskog tima. Ona podrazumijeva tzv. „ispravno postupanje iz prve“ (eng. getting it right the first time) s obzirom da

su revizijske procedure i procedure kontrole kvalitete uključene u operativni rad revizora u svim fazama revizije (planiranje, izvršenje i izvješćivanje). Glavni revizor prenosi ovlaštenja za obavljanje revizije određenih subjekata revizije rukovoditelju revizije koji je u pravilu ovlašten revizor sa značajnim iskustvom u reviziji i koji je odgovoran za cjelokupan proces revizije kod dodijeljenih mu subjekata revizije. Za svaku pojedinačnu reviziju formira se tim revizora kojeg čine voditelj tima i članovi tima. Revizorski timovi dodjeljuju se rukovoditelju revizije, a rukovoditelj revizije organizira, vodi i nadzire rad svih timova koji su u njegovoj nadležnosti.

Monitoring kvalitete obavlja se putem neovisnog internog pregleda („vrućeg pregleda“) i osiguranja kvalitete („hladnog pregleda“).

Vrući pregled je kontrola koja se provodi u tijeku revizije te, sukladno tome, omogućava vršenje korekcija u revizijskim aktivnostima neposredno u tijeku revizijskog ciklusa ili prije nego što izvješća o reviziji postaju konačna. Tijekom 2018. godine, svi nacrti izvješća o financijskoj reviziji za 2017. godinu bili su predmet neovisnog internog pregleda od strane onih koji nisu učestvovali u procesu revizije. Ovom kontrolom data je dodatna vrijednost izvješćima o reviziji, s obzirom na izvršene korekcije u tekstu izvješća koji se tiču nalaza i preporuka revizije, te usklađenosti samog izvješća sa usvojenim modelom izvješća.

Hladni pregled je kontrola koja se provodi nakon obavljene revizije i podrazumijeva neovisnu procjenu procedura kontrole kvalitete i neovisnog internog pregleda radi unaprjeđenja cjelokupnog procesa revizije. Ovu kontrolu kvalitete vrši osoba ili tim koja nije sudjelovala niti u procesu revizije koja je predmetom pregleda niti u neovisnom internom pregledu. Osiguranje kvalitete predstavlja isključivo hladni pregled. Rezultati hladnog pregleda se mogu primijeniti u budućem razdoblju, tj. u narednim revizijama. Funkcija osiguranja interne kvalitete revizije (“hladni pregled“) povremeno se obavlja za odabrani uzorak obavljenih revizija od strane onih koji nisu sudjelovali u procesu revizije, pri čemu se ocjenjuje dizajn i rad sustava kvalitete revizija Ureda.

Sukladno ISSAI 40 (Kontrola kvalitete za VRI), Ured kontinuirano vrši rotaciju revizorskog osoblja s ciljem umanjenja rizika od zbližavanja sa organizacijom koja se revidira, kao i rizika ugrožavanja profesionalnog skepticizma revizora uslijed dugogodišnjeg angažmana kod istog subjekta. Rotacija se vrši nakon 3 do 5 godina angažmana na reviziji jedne institucije.

Prema ISSAI standardima, pitanje kvalitete **revizije učinka** mora biti integrirano u cjelokupan proces revizije, od strateškog planiranja pa sve do praćenja izvješća o reviziji. Ured je, tijekom posljednjih godina, usmjerio aktivnosti na jačanje funkcije kontrole kvalitete revizije učinka pa je, sukladno takvom opredjeljenju, utemeljio poseban odjel za kontrolu kvalitete revizije učinka. Tijekom 2018. godine obavljena je kontrola kvalitete za pet izvješća revizije učinka. Provedene aktivnosti, osim analize i davanja komentara na nacрте izvješća, prije njihova dostavljanja revidiranim institucijama, podrazumijevale su i aktivnosti kontrole kvalitete vezane za ukupan proces provedenih revizija, posebno u fazi pripreme planova rada nakon provedenih predstudijskih istraživanja.

Kontrola kvalitete revizije učinka je proces koji je potrebno kontinuirano nadograđivati kako bi se zadržala visoka razina kvalitete objavljenih izvješća revizije učinka. Poduzimanjem aktivnosti i jačanjem procesa kontrole kvalitete revizije učinka, Ured osigurava da nalazi i poruke koje daje kroz izvješća revizije učinka budu aktualni, usmjereni ka rješavanju problema u funkcioniraju institucija BiH i unaprjeđenju kvalitete života građana BiH.

Međunarodna suradnja

Realiziranje projekata suradnje na međunarodnom planu ima za cilj akumulaciju znanja i povećanje kvalitete revizija koje Ured provodi. Ured ohrabruje svoje osoblje da sudjeluje u međunarodnim aktivnostima jer iste pružaju mogućnosti za razvoj, edukaciju i istraživanje međunarodnih dobrih praksi.

Međunarodnu suradnju Ured uglavnom ostvaruje putem članstava u Međunarodnoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) i Evropskoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (EUROSAI). Suradnja između vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU i Evropskog revizorskog suda (ECA) odvija se u okviru Mreže vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata i ECA-e. Aktivnosti unutar Mreže odvijaju se sukladno planu rada Mreže (postojeći plan pokriva razdoblje 2018./2020.) Časnici za vezu vrhovnih institucija za reviziju Mreže svoje godišnje sastanke održavaju na marginama redovitih godišnjih sastanaka časnika za vezu Kontaktnog odbora (vrhovnih institucija za reviziju zemalja EU i ECA-e) – na kojima sudjeluju u svojstvu promatrača. Na ovim sastancima analizira se realizacija plana rada, potrebe za njegovom izmjenom, kao i usvajanje planova za naredna razdoblja.

Pored aktivnosti koje se provode u okvirima navedenih članstava, Ured, na vlastitu inicijativu, realizira radne posjete uredima za reviziju drugih zemalja, a s ciljem razmjene iskustava, dobrih praksi i profesionalnog razvoja osoblja Ureda. Ured redovito prati i sudjeluje i na ostalim relevantnim obukama iz oblasti revizije javnog sektora, poput obuka koje organizira Centar za izvrsnost u financijama iz Ljubljane (CEF).

Od međunarodnih aktivnosti realiziranih u 2018. godini izdvajamo sljedeće:

- *OECD Auditors Alliance*: jedinstveni forum u organizaciji OECD-a za interne i eksterne revizore javnog sektora s ciljem razmjene iskustava i revizijskih praksi. Predstavnik Ureda sudjelovao na prvom, inicijalnom, sastanku održanom u martu 2018. godine;
- *Članstvo u EUROSAI radnoj skupini za IT reviziju*: Ured je u 2018. godini pristupio ovoj radnoj grupi koja ima za cilj unaprijediti institucionalnu razmjenu znanja i iskustava između vrhovnih institucija za reviziju članica EUROSAI-a kako bi potakla realizaciju zajedničkih aktivnosti u domeni IT revizije i informacijskih tehnologija uopće.
- *PMF Basic Training*: na poziv Razvojne inicijative INTOSAI-a (IDI), predstavnik Ureda sudjelovao je na osnovnoj obuci vezanoj za Okvir za mjerenje učinka vrhovnih institucija za reviziju (SAI Performance Measurement Framework).
- *Interna obuka za osoblje Evropskog revizorskog suda (ECA)*: na poziv ECA-e, predstavnik Ureda sudjelovao je na obuci na temu revizije javnih nabava koja je namijenjena osoblju ECA-e;

Pregled međunarodnih aktivnosti realiziranih tokom 2018. godine dan je u prilogu 2. Izvješća.

Organiziranje poslovnih procesa Ureda

Ustrojstvo Ureda uređeno je na način na koji se, u najvećoj mjeri, uspješno i efikasno obavljaju poslovi iz nadležnosti Ureda. Unutarnja aktivnost Ureda obilježena je nizom poslova koji su imali za cilj unaprjeđenje internih procedura i pojedinačnih akata koji se odnose na prava, dužnosti i odgovornosti uposlenika, jačanje discipline, te stvaranje boljeg pozitivnog ambijenta.

U 2018. godini učinjeni su dodatni napor u izmjenama unutarnjeg ustrojstva Ureda u cilju dodatne funkcionalnosti, bolje vertikalne i horizontalne povezanosti i jasnije linije odgovornosti.

U 2018. godini provedene su procedure prijema četiri nova uposlenika, koja su počela raditi 2019. godine, čime se očekuje poslovno osvježanje i unaprjeđenje rada Ureda.

Shematski prikaz organizacije Ureda dan je privitku 3.

Upravljanje

Na čelu Ureda je glavni revizor koji upravlja Uredom i isti ima dvojicu zamjenika.

Dragan Vrankić, glavni revizor i Ranko Krsman, zamjenik glavnog revizora, imenovani su u studenom 2015. godine, a Jasmin Pilica, zamjenik glavnog revizora, imenovan je u ožujku 2016. godine.

Upravljanje rizicima

Ured je, u upravljanju rizicima, djelovao na način utvrđen Strategijom upravljanja rizicima koja je postavila okvir unutar kojeg svaka organizacijska jedinica ugrađuje i razvija upravljanje rizicima prilagođeno svojim posebnostima. Upravljanje rizicima pozicionirano je kao središnji dio strateškog upravljanja i to je moćan alat koji je od pomoći rukovoditeljima na svim razinama organizacije Ureda da mogu predvidjeti nepovoljne događaje i reagirati na njih, odnosno smanjiti negativan utjecaj predviđenih rizika.

Uspješnom implementacijom procesa upravljanja rizicima postignute su sljedeće koristi: svijest o značajnim rizicima sa rangiranjem prioriteta koji pomažu efikasnom planiranju resursa; bolje odlučivanje; pomoć rukovoditeljima da svoje odluke usklade s realnom procjenom planiranih i neplaniranih konačnih rezultata; povećanje učinkovitosti; prihvaćanje modela koji se temelji na upravljanju rizicima, kvalitetnije se odlučuje o načinu unaprjeđenja sustava, raspoređivanju sredstava i postizanju ravnoteže između prihvatljive razine rizika i troškova kontrole; bolje predviđanje i optimiziranje raspoloživih sredstava; jačanje povjerenja u upravljački sustav; upravljanjem rizicima koji dovode do unaprjeđenja procesa planiranja i isticanja ključnih procesa; razvoj pozitivne organizacijske kulture kojima se otklanja odbojnost prema rizicima; akcijski plan za efikasno upravljanje značajnim rizicima.

Potencijalni rizik po rad Ureda svakako predstavlja prostor koji Ured koristi temeljem zakupa. S tim u svezi, posebni napor uloženi su u iznalaženje mogućnosti za rješavanje pitanja trajnog smještaja Ureda. Rezultat istoga je donošenje odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o nabavi/kupovini uredskog prostora za potrebe Ureda, a za što je osigurano pet miliona konvertibilnih maraka, na osnovu Odluke Vijeća ministara BiH o višegodišnjem kapitalnom ulaganju.

Osoblje

Osoblju Ureda, kao najvećem potencijalu Ureda, i u predmetnom izvještajnom razdoblju posvećena je izuzetna pozornost u smislu da kvalifikacije, znanja i vještine budu odlučujuće pri raspoređivanju na radna mjesta. Izuzetni naponi uloženi su u razvoj i edukaciju uposlenika. U prilog ovoj tvrdnji ide podatak da je osoblje Ureda tijekom 2018. godine sudjelovalo na 32 obuke, bilo internog ili eksternog karaktera.

Zaključno sa 31.12.2018. godine, Ured je upošljavao ukupno 59 djelatnika. Obrazovna, nacionalna, spolna i starosna struktura uposlenih u Uredu predstavljena je u prilogu 4. Izvješća.

Plaće uposlenika Ureda utvrđene su Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine², podzakonskim aktima i internim pravilima dopuštenim naprijed navedenim Zakonom.

Financiranje

Financijski pokazatelji, prezentirani brojkama, slovima i grafikonima, su indikator izbalansiranosti ukupnih potreba uposlenika u Uredu i planiranih sredstava, što potvrđuje i postotak izvršenja proračuna.

Financijsko izvješće u tabličnom i grafičkom prikazu dano je prilogu 5. Izvješća.

U izvještajnom razdoblju učinjeni su dodatni naponi u poboljšanju ambijenta za rad uposlenika u Uredu. Izvršena je nabava uredskog namještaja i računalne opreme, a što je osiguralo bolje uvjete rada i dodatno olakšava aktivnosti Ureda u izvršavanju složenih poslova.

² Službeni glasnik BiH br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 i 72/17

Privitci

Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2018. godini (revizija financijske 2017. godine):

Privitak 2. – Pregled međunarodnih aktivnosti realiziranih u 2018. godini

Privitak 3. – Shematski prikaz organizacije Ureda

Privitak 4. – Struktura uposlenih u Uredu:

Privitak 5. – Financijsko izvješće Ureda

Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2018. godini (revizija financijske 2017. godine):

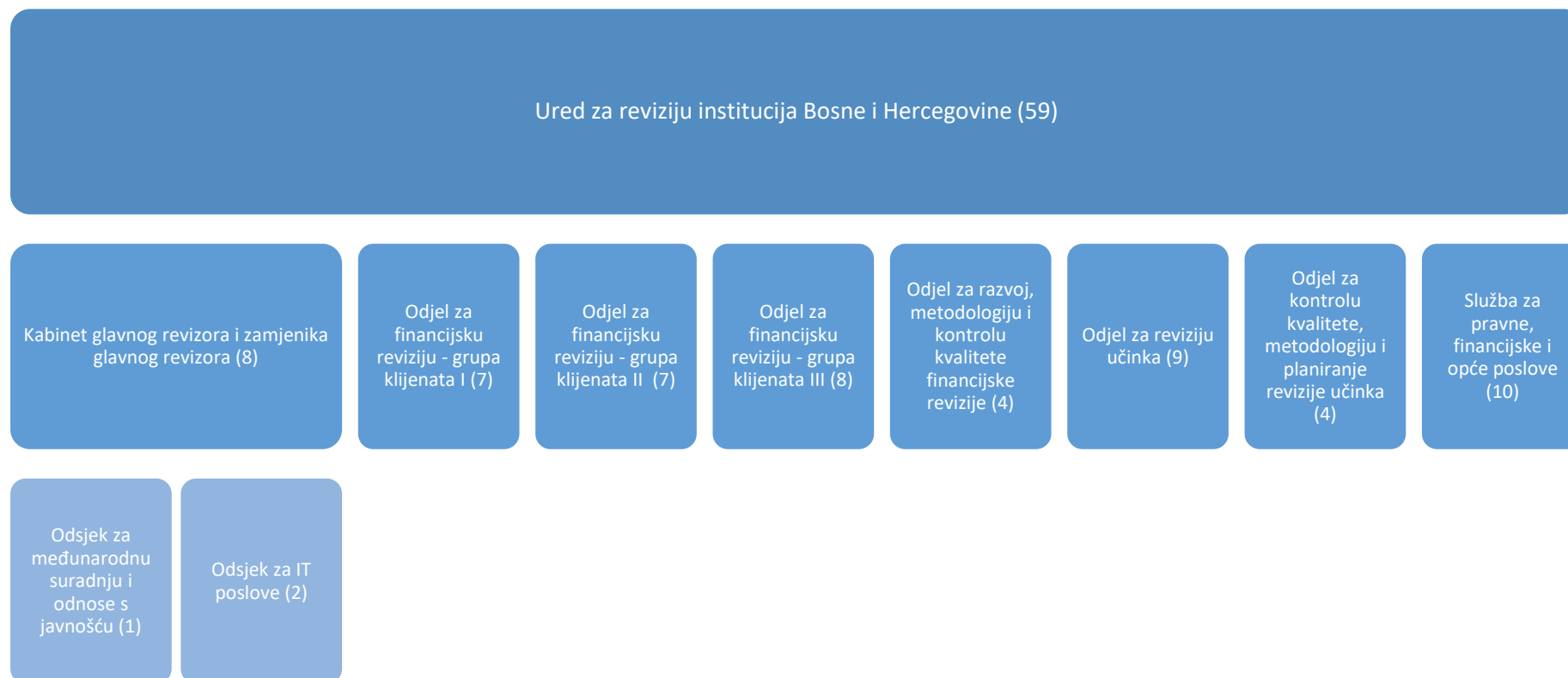
1	Agencija za antidoping kontrolu BiH
2	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja BiH
3	Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH
4	Agencija za javne nabave BiH
5	Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
6	Agencija za nadzor nad tržištem BiH
7	Agencija za osiguranje u BiH
8	Agencija za policijsku potporu
9	Agencija za poštanski promet BiH
10	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
11	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
12	Agencija za rad i zapošljavanje BiH
13	Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete
14	Agencija za sigurnost hrane BiH
15	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH
16	Agencija za statistiku BiH
17	Agencija za unapređenje inozemnih investicija u BiH
18	Agencija za zaštitu osobnih podataka BiH
19	Agencija za državnu službu BiH
20	Arhiv BiH
21	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH
22	Centar za uklanjanje mina u BiH
23	Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
24	Središnje izborno povjerenstvo BiH
25	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
26	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH
27	Direkcija za europske integracije BiH
28	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
29	Državna agencija za istrage i zaštitu BiH
30	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH
31	Fond za povratak BiH
32	Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH
33	Granična policija BiH
34	Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH
35	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH
36	Institut za akreditiranje BiH
37	Institut za intelektualno vlasništvo BiH
38	Institut za mjeriteljstvo BiH

39	Institut za nestale osobe BiH
40	Institut za standardizaciju BiH
41	Jedinica za implementaciju Projekta izgradnje Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH
42	Komisija za koncesije BiH
43	Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika
44	Konkurencijsko vijeće BiH
45	Memorijalni centar Srebrenica
46	Ministarstvo civilnih poslova BiH
47	Ministarstvo financija i trezora BiH
48	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
49	Ministarstvo obrane BiH
50	Ministarstvo pravde BiH
51	Ministarstvo sigurnosti BiH
52	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
53	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
54	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
55	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
56	Odbor državne službe za žalbe BiH
57	Parlamentarna skupština BiH
58	Pravobraniteljstvo BiH
59	Predsjedništvo BiH
60	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
61	Služba za poslove sa strancima BiH
62	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
63	Sud BiH
64	Tužiteljstvo BiH
65	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
66	Uprava za neizravno oporezivanje BiH
67	Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH
68	Ured za harmonizaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH
69	Ured za razmatranje žalbi
70	Ured za veterinarstvo BiH
71	Ured za zakonodavstvo BiH
72	Ustavni sud BiH
73	Vijeće za državnu pomoć BiH
74	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH

Privitak 2. – Pregled međunarodnih aktivnosti realiziranih u 2018. godini

Aktivnost	Organizator	Mjesto održavanja	Razdoblje
Radna posjeta Državnom uredu za reviziju Makedonije	Ured za reviziju	Skoplje, Makedonija	Veljača 2018.
Međunarodni seminar na temu integriteta u reviziji javnog sektora	Vrhovna institucija za reviziju Mađarske	Šarvaš, Mađarska	Ožujak 2018.
Prvi sastanak Saveza revizora javnog sektora OECD-a (OECD Auditors Alliance)	OECD	Pariz, Francuska	Ožujak 2018.
12. sastanak EUROSAI radne skupine za IT reviziju	EUROSAI IT radna skupina i VRI Estonije	Talin, Estonija	Travanj 2018.
Radna posjeta Računskom sudu Republike Slovenije	Ured	Ljubljana, Slovenija	Travanj 2018.
Sastanak oficira za vezu VRI EU i VRI Mreže zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo EU	VRI Malte	Florijana, Malta	Svibanj 2018.
Konferencija "Uloga vrhovnih institucija za reviziju u jačanju odgovornosti, transparentnosti i integriteta u javnom sektoru"	VRI Bugarske	Sofija, Bugarska	Svibanj 2018.
Radionica na temu revizije učinka	CEF Ljubljana	Ljubljana, Slovenija	Lipanj 2018.
Radionica na temu IT revizije u javnom sektoru	CEF Ljubljana	Ljubljana, Slovenija	Rujan 2018.
II. radionica iz serije radionica na temu financijske revizije	Švedski državni ured za reviziju	Bečići, Crna Gora	Rujan 2018.
Radionica na temu revizije učinka	VRI Kosova	Priština, Kosovo	Listopad 2018.
Seminar na temu metodologije revizije	VRI Poljske	Varšava, Poljska	Listopad 2018.
Osnovna obuka vezana za Okvir za mjerenje učinka (PMF Basic Training)	Razvojna inicijativa INTOSAI-a (IDI)	Madrid, Španija	Listopad 2018.
Radionica u okviru EUROSAI radne skupine za IT reviziju	VRI Poljske	Opole, Poljska	Listopad 2018.
Seminar na temu ljudskih resursa	Kventum	Dubrovnik, Hrvatska	Listopad 2018.
Seminar na temu javnih nabava	Evropski revizorski sud	Luksemburg	Studenj 2018.
III. radionica iz serije radionica na temu financijske revizije	Švedski državni ured za reviziju	Ankara, Turska	Studenj 2018.
Radionica na temu IT revizije	VRI Albanije	Tirana, Albanija	Studenj 2018.

Privitak 3. – Shematski prikaz organizacije Ureda

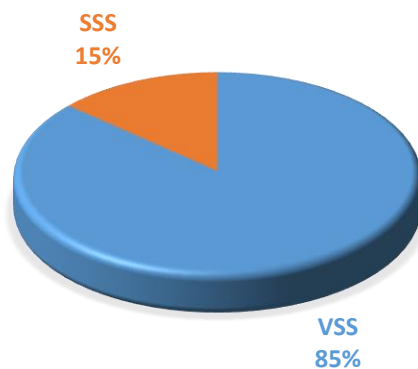


Privitak 4. – Struktura uposlenih u Uredu:

Obrazovna struktura

VSS	50
SSS	9
Ukupno	59

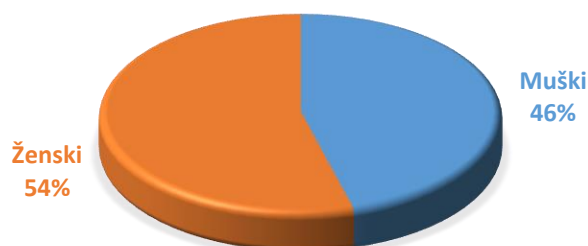
**OBRAZOVNA STRUKTURA
UPOSLENIH**



Spolna struktura

Muški	27
Ženski	32
Ukupno	59

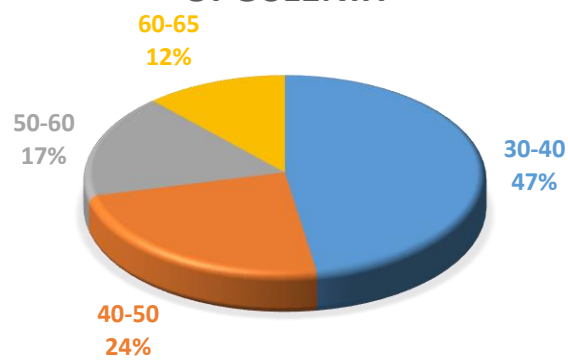
**SPOLNA STRUKTURA
UPOSLENIH**



Starosna struktura

30-40 godina	28
40-50 godina	14
50-60 godina	10
60-65 godina	7
Ukupno	59

STAROSNA STRUKTURA UPOSLENIH



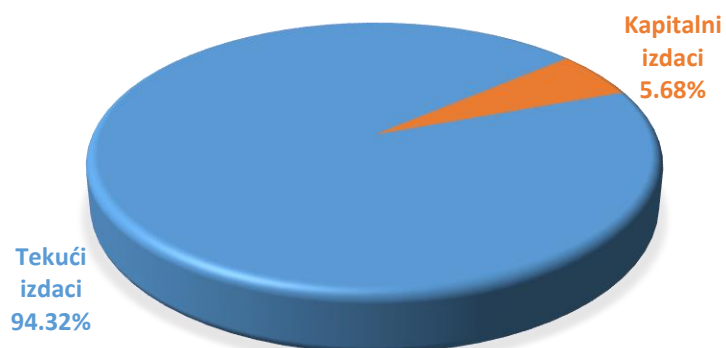
Privitak 5. – Financijsko izvješće Ureda

Pregled rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama

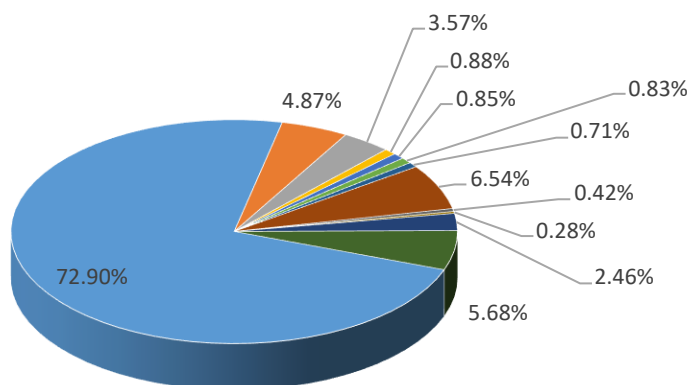
Razdoblje izvješćivanja: 01.01. do 31.12.2018. godine

Redni broj	Opis	Ekon. kod	Proračun	Izmjene i dopune	Korigovani proračun	Ostvareni kumulativni iznos rashoda i izdataka	Ostvareni kumulativni iznos istog perioda prethodne godine	Postotak 7/6 x 100	Postotak 7/8 x 100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Ukupni tekući rashodi (2+5)	610000	3.993.000	30.257	4.023.257	3.685.647	3.670.327	91,6	100,4
2	Plaće i naknade troškova uposlenih (3+4)	611000	3.271.000		3.271.000	3.039.169	3.019.993	92,9	100,6
3	Bruto plaće i naknade plaća	611100	3.021.000		3.021.000	2.848.744	2.801.511	94,3	101,7
4	Naknade troškova uposlenih	611200	250.000		250.000	190.426	218.482	76,2	87,2
5	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge (6+.....+14)	613000	722.000	30.257	752.257	646.478	650.334	85,9	99,4
6	Putni troškovi	613100	150.000		150.000	139.658	141.733	93,1	98,5
7	Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	613200	43.000		43.000	34.281	35.605	79,7	96,3
8	Izdaci za energiju i komunalne usluge	613300	40.000		40.000	33.156	31.181	82,9	106,3
9	Nabava materijala i sitnog inventara	613400	40.000		40.000	32.285	29.654	80,7	108,9
10	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	613500	30.000		30.000	27.882	23.890	92,9	116,7
11	Unajmljivanje imovine i opreme	613600	260.000		260.000	255.551	255.486	98,3	100,0
12	Izdaci za tekuće održavanje	613700	32.000		32.000	16.496	18.298	51,5	90,2
13	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	613800	20.000		20.000	10.876	9.127	54,4	119,2
14	Ugovorene i druge posebne usluge	613900	107.000	30.257	137.257	96.294	105.360	70,2	91,4
15	Ukupni kapitalni izdaci (16+17)		226.000	11.250	237.250	221.991	139.475	93,6	159,2
16	Izdaci za nabavu stalnih sredstava	821000	224.000	11.250	235.250	221.991	139.475	99,1	159,2
17	Nabava stalnih sredstava u obliku prava	821500	2.000		2.000	0	0		
	UKUPNO		4.219.000	41.507	4.260.507	3.907.639	3.809.802	91,7	102,6

STRUKTURA REALIZIRANJA PRORAČUNA



Realiziranje proračuna u iznosu 3.907.639 KM



- Bruto plaće i naknade plaća
- Naknade troškova zaposlenih
- Putni troškovi
- Izdaci telefonskih i poštanskih usluga
- Izdaci za energiju i komunalne usluge
- Nabavka materijala i sitnog inventara
- Izdaci za usluge prijevoza i goriva
- Unajmljivanje imovine i opreme
- Izdaci za tekuće održavanje
- Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa
- Ugovorene i druge posebne usluge
- Ukupni kapitalni izdaci

KONTAKT

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine
Hamdije Ćemerlića 2/XIII
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

T: + 387 33 703 573
F: + 387 33 703 565
E: saibih@revizija.gov.ba
W: www.revizija.gov.ba
 @UredzaReviziju